

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus IV. Sítne possibilis intellectus creatus, qui connaturaliter Deum
videat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

mò: Quamvis DEUS sit extra objectum connaturale & proportionatum intellectus, tamen ratione potentia obediencialis intellectus elevari potest ad videndum DEUM, ergo idem dicendum de oculo corporeo. Resp. DEUM esse sit extra objectum, ut vocant, intensivum & proportionatum nostri intellectus, hoc est, ad quod intellectus proprius & nativis viribus potest pertingere; non tamen esse extra objectum specificativum extensivum & adæquatum: dum econtra DEUS & quisquis alius spiritus est extra objectum adæquatum & specificativum oculi, non tantum secundum gradum specificum, secundum quem limitatur ad objectum lucidum & coloratum, sed etiam secundum gradum congruum vitæ corporeæ sensitivæ. Si dicas: Plus distat essentia divina à finito intellectu, quam spiritus à corpore, distinguo: in ratione entis, concedo: in ratione potentie & objecti, nego: sic enim (ut mox apparebit) habent majorem convenientiam in gradu immaterialitatis.

19. Objic. secundò. Instrumenta corporea divinitus elevantur ad producendos effectus spirituales, qui sunt extra spheram activitatis ipsorum,

veluti cum ignis infernalis torquet demones, cum Sacramenta physice producant gratiam: ergo etiam potentia corporea elevari potest ad videndum DEUM, quantumvis sit extra objectum proportionatum ipsius. Resp. esse disparitatem, quòd potentia cognoscitiva principaliter influant in suas operationes; & ab iis, sicut etiam ab objectis speciem accipiant: at instrumenta extrinsecus assumuntur à causa principali, ut ipsius intentioni & virtuti deserviant, neque à suis actibus & effectibus intrinsecam speciem sortiuntur.

Objicies tertio. Quid impedit, ne DEUS secundum visionem intellectualem ponatur in oculo? sed cum oculus corporeus videret DEUM, utpote in se habens visionem DEI. Resp. in primis casum esse impossibilem, quia visio intellectualis, cum sit essentialiter vitæ secundæ intellectualis, si in oculo corporeo poneretur, non esset amplius visio intellectualis. Secundò, dato non concessio antecedente, necdum tamen oculus corporeus posset denominari videns DEUM: quia illa visio oculi non informaret modo vitali, & quatenus vitalis actualitas ipsius, sed præcisè modo mortuo, & quatenus recepta in subiecto inhaesionis.

ARTICULUS IV.

Sitne possibilis intellectus creatus, qui connaturaliter DEUM videat?

S U M M A R I A.

1. Veritas fidei.
2. Prima ratio ex illo axioma: Modus cognoscendi sequitur modum essendi.
3. Secunda. quòd cognoscens & cognitum connaturale debeant esse in eodem gradu immaterialitatis.
4. Tertia ex supernaturalitate actus.
5. Instantia de DEO, Angelo, anima &c.
6. Cognitum inferius non excedit capacitatem superioris cognoscentis.
7. Angelus inferior est in eodem gradu immaterialitatis generica cum superiori.
8. Anima rationalis alteram non videt intuitivè, quia est corporea ut quo.
9. Abstractiva cognitio attingit actum purum per species alienas.
10. Connaturalitas videndi DEUM in Beato est extrinseca.
11. Implicat complexum naturale tanta perfectionis, quam est intellectus cum lumine glorie.
12. Implicancia substantia creata supernaturalis ex multiplici ratione.
13. Varia absurda ex opposita sententia.
14. Quid probet modus supernaturalis?
15. Quomodo participetur ratio substantia increata à creaturis?
16. Repugnat creata substantia supernaturalis, quæ creata substantia.
17. Cur in ordine nature participetur ratio substantie?
18. Accidens supernaturale, cur non exigat subiectum connaturale?

§. I.

Rationes S. D. pro implicancia hujus possibiliteris.

DE fide certum est, quòd homo secundum potentiam ordinariam viribus nature non possit pertingere ad claram DEI visionem. Constat ex Apostolo Rom. 6. *Gratia DEI vitæ æterna*, ergo supra vires nature. Item ex 1. Tim. 6. *qui lucem habitat inaccessibilem*, &c. in quæ verba D. Anselmus: *si inaccessibleis est lux, in qua ipse manet, quomodo nobis dicitur, accedite ad eum & illuminamini? sed inaccessibleis est viribus nostris, acceditur autem muneribus suis*. Eodem sensu dicit 1. Cor. 2. *quæ DEI sunt nemo cognovit, nisi spiritus DEI*, & Matt. 11. *Christus: Nemo novit Filium, nisi Pater, & qui voluerit Filius revelare*, II. 64. *Oculus non vidit DEUS absque te, quæ preparasti diligentibus te: quæ tametsi de cognitione per fidem accipi possint & debeant, hoc ipso tamen concludunt, non posse dari claram visionem per vires nature; siquidem ista æquè supernaturalis, & incomparabiliter perfectior est cognitione fidei*. Constat etiam ex definitione Concilii Viennensis, juxta c. *ad nostrum*. Clement. d. *Hereticis*, ubi damnatur iste error Be-guardorum: *anima non indiget lumine glorie ipsam elevante ad DEUM videndum, & eo beate fruendum*. Controversia igitur est, siene hoc saltem possibile de potentia extraordinaria ubi (ut rectè advertit Reding q. 4. a. 1. controv. 3.) major

major est dissenso in probatione implicantiæ, quam in ejus concessione.

CONCLUSIO. *Est simpliciter impossibile, ut intellectus creatus viribus naturalibus DEUM clare videat.* Ita S. D. hic. a. 4. & 5. ad 3. Probatur primò ex illo axiomate: *Modus cognoscendi sequitur modum essendi.* Ut DEUS ab aliqua creatura clare videretur, ut in se est, deberet cognosci juxta modum essendi sibi proprium & quem in se habet: sed juxta hunc modum naturaliter videri à creatura non potest. ergo. Major est clara ex terminis, nisi enim DEUS videatur ut ens infinitum, actus purus &c. non videtur quidditative, ut in se est. Minor in quâ est difficultas, probatur: Quilibet natura intellectualis connaturaliter cognoscit suum objectum juxta modum essendi sibi proprium; sed modus essendi cujuslibet creaturæ est infinites inferior, quam modus essendi, quem DEUS habet in se ipso: ergo non est dabilis aliqua creatura intellectualis, quæ connaturaliter DEUM videat, juxta modum essendi, quem habet in se ipso. Nam modus essendi creaturæ est finitus, limitatus, compositus, ideoque DEUM non nisi admodum entis compositi connaturaliter potest cognoscere, quod non est intuitivè, sed abstractivè cognoscere. Major probatur: tum quia modus cognoscendi est proprietas naturæ intellectualis, adeoque commensuratur naturæ: tum etiam ex inductione cognoscendum; nam quia anima bruti corporea est & materialis, nil nisi materiale, & per species materiales cognoscit; anima rationalis, quia unita corpori, cognoscit omnia per species spirituales; sed tamen à phantasmatibus acceptas, adeoque dependenter à corpore: Angelus, quia est substantia saltem metaphysicè composita, nihil intuitivè & quidditivè cognoscit, quam ens potentialitati permixtum, DEUS quia actus purus, se ipsum connaturaliter cognoscit & intuetur per suam essentiam.

Constat. Modus cognoscendi connaturalis enti infinito, non potest fieri connaturalis enti finito, nisi quatenus participat naturam entis infiniti: sed modus intuitivè & quidditivè videndi divinam essentiam, est connaturalis enti infinito: ergo non potest fieri connaturalis alicui creaturæ, nisi quatenus per gratiam & lumen gloriæ elevatur ad participationem divinæ naturæ & intellectualitatis.

3. Probatur secundò. Potentia cognoscitiva debet esse in eodem gradu immaterialitatis cum objecto connaturaliter cognito: sed implicat, ut intellectus creatus sit in eodem gradu immaterialitatis cum DEO clare viso: ergo implicat ut DEUS clare visus sit objectum connaturale creati intellectus. Major probatur: cognitio fit per hoc, quod cognitum est in cognoscente: ergo ut cognitio fiat connaturaliter, debet etiam ex parte cognoscentis esse capacitas connaturalis ad recipiendum objectum: sed nisi sit tanta immaterialitas ex parte potentia cognoscitiva, quanta est ex parte objecti cognoscibilis, non est connaturalis capacitas ipsius: non enim minus intellectualitas seu intelligibilis capacitas accipitur ex immaterialitate, quam intelligibilitas objecti: ergo nisi potentia cognoscitiva sit in eodem gradu im-

materialitatis cum objecto, non potest illud connaturaliter cognoscere, ut in se est.

4. Probatur tertio. Actus per essentiam supernaturalis non potest elici viribus naturæ: aliàs esset, & non esset supernaturalis: sed visio DEI ut in se est, est actus per essentiam supernaturalem; non enim minus objectum specificativum visionis, quam principia ipsius sunt supernaturalia: ergo non potest elici viribus naturæ. Sed contra istas rationes.

§. II.

Solvuntur instantiæ Adversariorum.

Objicies primò. DEUS & Angeli vident connaturaliter objecta materialia. & 2. Angelus inferior superiorem; nec tamen conveniunt in gradu immaterialitatis. 3. Tametsi animæ rationales in gradu immaterialitatis conveniant, tamen in hoc statu una intuitivè non videt alteram. 4. Licet DEUS etiam abstractivè cognitus sit actus purus, tamen habemus de ipso connaturalem cognitionem abstractivam. 5. Lumen gloriæ & totum complexum ex intellectu beati & lumine gloriæ infinite distat ab actualitate divinæ essentia; & tamen intellectus instructus lumine gloriæ connaturaliter DEUM videt: ergo falsum est, quod objectum & potentia cognoscens debeant esse in eodem gradu immaterialitatis.

6. Respond. ad primum primò. Cognitum minoris actualitatis, ut sunt objecta materialia respectu DEI & Angeli, tamen posse esse in cognoscente superiori, cum non adæquet, multò minus excedat capacitatem ipsius: & cognitum majoris actualitatis, qualis est essentia DEI ut in se est, non potest esse connaturaliter in inferiori cognoscente, siquidem excedit capacitatem ipsius. Resp. secundò. Etiam materialia à DEO & Angelis cognosci, juxta proprium modum immaterialitatis: nimirum à DEO per suam divinam essentiam, ab Angelo per species spirituales infusas, unde instantia manet ipsis Adversariis solvenda.

7. Ad secundum Resp. quod licet Angelus inferior sit in minori gradu immaterialitatis specificæ secundum accessum ad actum purum, esse tamen in eodem gradu immaterialitatis genericæ secundum recessum à materia physica, quod sufficit, ut unus alterum quidditivè & intuitivè possit videre.

8. Ad tertium Resp. ideo animam rationalem in hoc statu non posse videri intuitivè: quia licet habeant eundem essendi modum, iste tamen est corporeus ut quo, & in operationibus suis à materia dependens.

9. Ad quartum Resp. In abstractiva cognitione actum purum, non cognosci ad modum actus puri & ut in se est, sed ad modum cognoscentis & per species alienas, in visione autem deberet cognosci ut in se est, & secundum proprium modum essendi.

10. Ad quintum Resp. Intellectum elevatum lumine gloriæ connaturaliter videre DEUM, connaturalitate non intrinsecus in intellectu radicatum,

digata, sed extrinsecus à DEO communicata & participata.

§. III.

Implicantia create substantie supernaturalis.

11. Inferes ex dictis primò. Implicare creaturam, quæ in ordine naturali, sit tantæ perfectionis, quam sit complexum ex intellectu & lumine gloriæ; sibi quæ proinde per purum beneficium ordinis naturalis claræ DEI visionem habeat connaturaliter debitam: quia cum ordo naturæ sit simpliciter inferior & imperfectior, quam ordo gratiæ, quantumcunque perfectionis addatur alicui creaturæ intra ordinem naturæ, nunquam tamen pertinget ad perfectionem supernaturalis ordinis gratiæ, sicuti nec venialia peccata in infinitum multiplicata pertingunt ad infinitam malitiam peccati mortalis.

12. Inferes secundò. Implicare creatam substantiam supernaturalem, cui lumen gloriæ per modum proprietatis (& consequenter etiam visio) sit connaturaliter debitum. Deducitur ex S. Augustino l. 11. de Civ. DEL. cap. 2. ubi sic habet: *Quantvis non omnis beata possit esse creatura, nec enim hoc munus adipiscuntur fera, saxa, ligna, &c. Ea tamen qua potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo creata est, sed ex illo, a quo creata est.*

Ratio est primò. Si lumen gloriæ posset alicui creaturæ esse connaturaliter debitum, etiam forma ad quam ultimò disponit, posset esse connaturaliter debita: sed est impossibile, ut essentia divina, ad quam nostro intellectui per modum speciei intelligibilis uniendam lumen gloriæ ultimò disponit; sit alicui creaturæ connaturaliter debita; ergo etiam implicat talis creatura, cui lumen gloriæ sit connaturaliter debitum.

Ratio est secundò. Lumen gloriæ, nec non ipsa visio hæc ratione esset ex hypothesi supernaturalis, & non esset: quia supernaturale est, quod excedit vires totius naturæ creabilis: sed visio & lumen gloriæ, utpote naturæ creatæ debitum, non excederet vires totius naturæ creabilis: ergo neutrum esset supernaturale.

Ratio est tertio. Omne ens supernaturale est tale, vel quia in se ipso excedit totum ordinem entis creati & creabilis; vel quia dicit intrinsecam & specificativam sui habitudinem ad ens à se, quatenus excedit omne ens creatum & creabile: sed substantia creata neutro modo potest esse supernaturalis. Non primò, quia quod se ipso excedit totum ordinem entis creati, est ens increatum, & à se, adeoque DEUS. Non secundò modo, quia substantiæ specificativum est pars intrinseca ipsius, non habitudo ad aliquid extrinsecum.

13. Hinc ratio est quartò: quia talis substantia supernaturalis, cui lumen gloriæ esset connaturaliter debitum, non esset creatura, sed DEUS. Sequela probatur primò, quia per naturam & essentiam esset prima radix visionis & charitatis;

adeoque esset gratia subsistens, & haberet naturam divinam non analogicè & adoptivè, sed substantialiter & univocè communicatam: nec esset per naturam serva, sed filia DEL.

Secundò: quia esset per naturam simpliciter impeccabilis, quod SS. PP. cum S. D. 1. p. q. 63. a. 1. in c. & Scoto in 2. dist. 23. q. un. soli DEO volunt esse proprium.

Tertio: quia foret per naturam beata, adeoque rursus per naturam indestruibilis: siquidem actualis perpetuitas est essentielle prædicatum beatitudinis.

Quartò. Talis creatura posset alios sanctificare & justificare, siquidem principaliter & connaturaliter contineret principia sanctitatis & visionis.

Quintò. Si lumen gloriæ posset esse connaturaliter debitum, etiam lumen propheticum posset esse hoc modo debitum, siquæ futurorum contingentium cognitio posset ejusmodi creaturæ esse connaturaliter debita, quam tamen cognitionem Theologi cum Tertull. pro caractere & testimonio divinitatis agnoscunt.

Sextò. Talis substantia careret potentia obedientiali, dum omnia quæ aliis conveniunt per elevationem & potentiam obedientialem, illi substantiæ deberentur, & convenirent, per naturam.

Oppones primò. Potest probabiliter dari modus substantialis. v. g. unionis hypotattica: ergo etiam alia substantia supernaturalis. Resp. Etiam si unio hypotattica esset modus substantialis (quod tamen in nostra Theologia fallum est) illud tanquam ens incompletum per intrinsecam habitudinem ad extremum supernaturale specificari posse: non autem substantiam completam, de qua sermo est.

Secundò. Attributa divina à creaturis participantur in ordine supernaturali; ergo etiam ratio substantiæ potest in ordine supernaturali participari. Resp. dist. conseq. ratio substantiæ in ordine supernaturali participatur analogicè & accidentaliter, concedo: univocè & substantialiter, nego.

Tertio. Vel repugnaret creata substantia supernaturalis, quæ creata, vel quæ substantia est: non quæ creata, quia dantur plurimæ entitates creatæ supernaturales, ut gratia, charitas &c. non quæ substantia est, quia DEUS est substantia supernaturalis. Resp. repugnat ex utroque capite simul sumpto, ut ex dictis patet.

Quartò. In ordine naturali ratio substantiæ potest à creatura substantialiter participari: ergo etiam in ordine supernaturali. Resp. disparitatem esse, quòd ordo naturæ non specificet per habitudinem ad DEUM; uti contra ordo supernaturalis specificatur per habitudinem ad DEUM, ut est in se ipso.

Quintò. Omne accidens dicit ordinem ad aliud: quod subiectum connaturale; ergo cum debetur accidentia supernaturalia creata, dari poterit aliquod subiectum connaturale ipsorum: sed hoc non esset aliud, quam substantia supernaturalis. ergo. Resp. ex hoc nimium probati, nempe quòd defacto daretur talis substantia creata super-

pernaturalis. Resp. secundò disting. antec. nisi sint per essentiam elevatio naturæ inferioris ad participationem superioris concedo: si sint, ut gratia, lumen gloriæ &c. nego: tunc enim magis

habent proportionem ad id, cuius sunt participatio, quàm ad id, à quo participantur, nec exigunt subjectum connaturale, sed obedientiale.

DISPUTATIO VII.

DE

Specie concurrente ad visionem.

EX communi Philosophorum præter potentiam intellectivam plura alia principia ad eadem intellectionis solent concurrere, quorum aliqua tenent se ex parte potentia, tanquam confortationes ipsius, veluti habitus intellectuales, aliqua verò ex parte objecti, veluti species impressa & expressa, per quas obiectum in esse intelligibili cum potentia coniungitur: siquidem ex veteri eorundem Philosophorum placito, requiritur unio objecti cum intellectu, ut ex utroque gignatur notitia. Igitur prædictam doctrinam ad visionem beatificam applicando, quæritur, utrum similia principia, vel ex parte DEI cogniti, ut species impressa & expressa, vel ex parte potentia, ut lumen gloriæ, de facto dentur, aut dari possint, vel debeant: ideoque à specie impressa incipiendo sit.

ARTICULUS I.

An detur in visione, vel dari possit species impressa quidditative representans Divinam essentiam?

S U M M A R I A.

1. Triplex similitudo intelligibilis objecti.
2. Species impressa quidditative in esse representativa continet naturam objecti.
3. Hæc tenet se ex parte objecti.
4. Essentia divina non potest clare videri per similitudinem objectivam.
5. Auctoritas D. Th. contra speciem impressam.
6. Debet esse infinita & actus purus.
7. Eiusmodi species non esset limitata ex parte potentia.
8. DEVS per essentiam intelligibilis non potest fieri talis per speciem creatam.
9. Est intelligibilis per essentiam etiam in ordine ad intellectum creatum.
10. Species impressa foret essentialiter superflua.
11. Disparitas inter omnipotentiam & intelligibilitatem.
12. Disparitas de cognitione Angelica.
13. Lumen gloriæ apud S. D. est tantum similitudo participativa divina essentie.
14. Non est necesse omnia comprincipia causæ assimilata esse formaliter assimilata.
15. Actus primus intelligendi requirit etiam principium ex parte objecti.
16. Disparitas de voluntate, quæ non est representativa, ut intellectus.
17. Disparitas de gratia sanctificante.
18. Disparitas de accidente, quod representativè potest esse substantia.
19. Disparitas de specie abstractiva.
20. Non posset DEVS temperare concursum in productione speciei, quin produceret infinitam.

R. P. Alex. Theol. Schol. Tom. I.

21. Visio creata subjective, est tamen infinita obiectivè.
22. Visio creata habet principia sui ordinis subjective, non obiectivè.

§. I.

Præsupposita.

Suppono primò. Intelligibilem similitudinem objecti, quæ ad rerum cognitionem servire possit, esse triplicem: juxta doctrinam S. D. quodlib. 7. a. 1. Prima est similitudo objectiva, quam ibid. S. D. appellat *med. um in quo*, & est similitudo, quæ prius in se cognita ducit in cognitionem eius, cuius est similitudo, sicut imago Cæsaris prius in se cognoscitur, & ut sic cognita ducit in cognitionem Cæsaris: ideoque dicitur medium cognitum, & semper parit mediatam rei cognitionem. Secundò est similitudo formalis quæ, seu *medium quo & incognitum*, estque similitudo, quæ sine prævia sui cognitione objectum immediatè representat, ut species lapidis representat lapidem. Hæc species intelligibilis dividitur in *impressam & expressam*. Impressa ex Philosopho in 3. de an. te. 33. est *quædam qualitas vicaria, quæ in movenda & determinanda potentia ad cognitionem objecti, eidem objecto substituitur*. Expressa est, *quam intellectus producendo sibi metipsum objectum representat, & sistit in esse cognito*, quod etiam *verbum mentis* dicitur. De hac posterius art. 3. de priori specie impressa hoc loco est sermo. Tertia est *similitudo participativa*, hoc est participatio divinæ intellectualitatis, quo

K